

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Π.Ε. & Δ.Ε. ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.) ΚΡΗΤΗΣ
Σ.Ε.Ε. κλ. ΠΕ02 Ι.Π.ΑΜΠΕΛΑΣ

Δ/νση: Ρολέν 4 * Τ.Κ. 71305 – Ηράκλειο
Τηλ. : 2810 246860 - 342206 - **246400**
Fax: 2810222076 * Κινητό: 6932191631
E-mail: Γραμματ.: pekeskritis@sch.gr
E-mail προσωπ. : akisampelaspe02@gmail.com

Ηράκλειο, 27/5/2019
Αρ. Πρωτ.: Δ.Υ.

Προς:

- 1. Εκπαιδευτικούς κλάδου
ΠΕ02, Εκπαιδευτικούς με Β΄
Ανάθεση (Γλώσσα, Ν.
Λογοτεχνία, Ιστορία) που
διδάσκουν σε Γυμνάσια
Περιφερειακής Ενότητας
Χανίων – Ρεθύμνου (μέσω των
Δ.Δ.Ε. Χανίων, Ρεθύμνου)**

**Θέμα: ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ & ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ,
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

Αγαπητοί/ές συνάδελφοι

Σας αποστέλλω Οδηγίες και Επισημάνσεις για τα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας, της Νεοελληνικής Γραμματείας και της Ιστορίας ενόψει των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων στα Γυμνάσια. Επισυνάπτω επίσης τις Οδηγίες του ΙΕΠ για τη Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία.

Καλή δύναμη σε σας και καλή επιτυχία στους μαθητές και στις μαθήτρές σας!

Με εκτίμηση,
Ο Συντονιστής Εκπαιδευτικού Έργου
κλάδου ΠΕ02 για τη Δυτική Κρήτη

Δρ Ι.Π. Αμπελάς, Φιλολόγος

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ & ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ (ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ - ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Γενική επισήμανση: Τα θέματα προτείνουμε να είναι διαβαθμισμένα, κλιμακούμενης δυσκολίας, να καλύπτουν ποικίλες πτυχές της εξεταστέας ύλης για αντικειμενικότερη αξιολόγηση και κυρίως **να ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο των μαθητών/τριών μίας τάξης (όχι ενός τμήματος, ή μίας ομάδας μαθητών/τριών)** με έμφαση στην ουσία της εξεταστέας ύλης και όχι στις λεπτομέρειες. Σε κάθε περίπτωση τα θέματα να είναι εντός εξεταστέας ύλης και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. Επιπλέον τα κριτήρια αξιολόγησης των απαντήσεων των μαθητών/τριών πρέπει να **κοινά** μεταξύ των συναδέλφων σε ένα σχολείο, σε όλες τις τάξεις και σε όλα τα τμήματα, ώστε να μην προκαλούνται λανθασμένες εντυπώσεις στους μαθητές και στις μαθήτριες.

Άρθρο 16 (ΦΕΚ Τεύχος Α' 211/11.11.2016)

Ανακεφαλαιωτική εξέταση στο μάθημα της «Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας»

Οι δύο κλάδοι της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας (Γλωσσική Διδασκαλία και Νεοελληνική Λογοτεχνία) εξετάζονται την ίδια μέρα και **η συνολική διάρκεια της εξέτασης είναι τρεις ώρες**. Τα θέματα δίνονται και οι απαντήσεις αναπτύσσονται **σε ξεχωριστό φύλλο για καθέναν από τους δύο κλάδους και αποδίδεται διακριτός βαθμός για καθέναν από αυτούς**.

☞ **Επισήμανση:** Σύμφωνα με την παραπάνω διατύπωση **δεν προβλέπεται διάλειμμα κατά τη διάρκεια της εξέτασης**. Επίσης, **δεν ορίζεται** ότι ο προβλεπόμενος χρόνος είναι π.χ. 1 ώρα και 30 λεπτά για κάθε μάθημα, ή 2 ώρες για τη Νεοελληνική Γλώσσα και 1 ώρα για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία. **Η ευθύνη διαχείρισης του χρόνου ανήκει αποκλειστικά στον/στην μαθητή/τρια**, όπως και η επιλογή από ποιο γνωστικό αντικείμενο θα ξεκινήσει ο/η μαθητής/τρια.

Ειδικότερα:

Α. Στον κλάδο της Γλωσσικής Διδασκαλίας

Οι μαθητές/τριες εξετάζονται σε κείμενο γραπτό που διανέμεται φωτοτυπημένο, **προερχόμενο από πηγές έντυπες ή ηλεκτρονικές και το οποίο είναι δυνατόν να συνοδεύεται από εικόνα, γράφημα κ.τ.λ.** Το κείμενο θα πρέπει να είναι παρεμφερές και **όχι να ταυτίζεται με κάποιο από αυτά που διδάχθηκαν στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς**, να ανταποκρίνεται στην αντιληπτική ικανότητα των μαθητών/τριών της συγκεκριμένης τάξης και να σχετίζεται με τις θεματικές ενότητες τις οποίες πραγματεύτηκαν οι μαθητές/τριες στη διάρκεια του σχολικού έτους. **Το κείμενο πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα**, όπου δηλώνονται ο συντάκτης του, η χρονολογία και το μέσο δημοσίευσης του και όποια άλλη **πληροφορία για τη συγκυρία δημοσίευσης και το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο δημιουργίας του** κρίνεται αναγκαία από τον/την εκπαιδευτικό.

☞ **Επισημάνση:** Είναι σημαντικό το μη λογοτεχνικό κείμενο να ανταποκρίνεται στην αναγνωστική ικανότητα των μαθητών/τριών, να είναι επίκαιρο και η έκτασή του να είναι λελογισμένη σε συνάρτηση με την αντίστοιχη έκταση του λογοτεχνικού κειμένου, ώστε και **τα δύο κείμενα να είναι διαχειρίσιμα από άποψη χρόνου. Ως ελάχιστο όριο λέξεων** για ένα μη λογοτεχνικό κείμενο θεωρούμε ότι είναι **οι 300 λέξεις** και **ως μέγιστο όριο οι 450 λέξεις**. Προτείνουμε να **συνοδεύεται από εικόνα, γράφημα, γελοιογραφία κλπ** (πολυτροπικό κείμενο), ώστε να ενισχύεται η αναγνωστική ανταπόκριση και η κριτική προσέγγιση των μαθητών/τριών.

Οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν σε τρία (03) θέματα.

1. Το πρώτο θέμα αναφέρεται στην κατανόηση του κειμένου και του επικοινωνιακού πλαισίου στο οποίο εντάσσεται. Με αυτό το θέμα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών **είτε** να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, **είτε** να επισημαίνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο του (τον πομπό, τον/τους δέκτη/ες, το μέσο επικοινωνίας, τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε) **είτε** να αναγνωρίζουν το βασικό μήνυμα του και να το συσχετίζουν με τις περιστάσεις επικοινωνίας **είτε** να σχολιάζουν χωρία του **είτε να εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο «συνομιλεί» το κείμενο με το σκίτσο, τη φωτογραφία κ.τ.λ. που το συνοδεύει.**

Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με έξι (06) μονάδες.

✎ Επισημάνσεις:

1. Σε περίπτωση που ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν τις πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο **είναι καλό αυτό να γίνεται με άσκηση κλειστού τύπου Σ ή Λ (με σχετική τεκμηρίωση από το κείμενο)** π.χ.
 - Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες (με ένα Σ ή Λ αντίστοιχα) (μονάδες 2) τεκμηριώνοντας τους χαρακτηρισμούς σας με αναφορές από το κείμενο (μονάδες 4) **Σύνολο 06 μονάδες**
 - Με βάση το παραπάνω κείμενο μπορείτε να υποστηρίξετε τις παρακάτω διατυπώσεις; Να σημειώσετε ένα ΝΑΙ ή ένα ΟΧΙ. (μονάδες 2) τεκμηριώνοντας τους χαρακτηρισμούς σας με αναφορές από το κείμενο (μονάδες 4)] **Σύνολο 06 μονάδες**

[Ας δίνουμε 4 ενδεικτικές προτάσεις ώστε κάθε Σ ή Λ να βαθμολογείται με 0,5 και η τεκμηρίωση με αναφορά του σχετικού παραθέματος από το κείμενο να βαθμολογείται με 1.]

2. Σε περίπτωση που ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να αναγνωρίζουν το βασικό μήνυμα του κειμένου και να το συσχετίζουν με τις περιστάσεις επικοινωνίας μπορούμε να θέσουμε την εξής διατύπωση:

Η ιστορία που διαβάσατε πχ. βρίσκεται σε ενημερωτικό φυλλάδιο της/ δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα/ δημοσιεύτηκε στην ενημερωτική ιστοσελίδα

α) Ποιο νομίζετε ότι είναι το βασικό μήνυμα του κειμένου; (μονάδες 02) β) Να το αποδώσετε με δικά σας λόγια και να το συσχετίσετε με τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε. (μονάδες 02) γ) Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο (μονάδες 02). **Σύνολο 06 μονάδες**

3. Σε περίπτωση που ζητείται να σχολιάσουν κάποιο σκίτσο, γράφημα, εικόνα κλπ. **η απάντηση των μαθητών/τριών να έχει τη μορφή παραγράφου και να μην ξεπερνά τις 50-60 λέξεις.**

Σημαντικό: Δεν προβλέπεται άσκηση πύκνωσης λόγου – περίληψη!

2. Το δεύτερο θέμα αναφέρεται σε ζητήματα δομής και γλώσσας του κειμένου και με αυτό το θέμα ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών

α) **είτε** να αναγνωρίζουν τη **δομή ολόκληρου του κειμένου ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου** είτε να αποδίδουν με **πλαγιότιτλους** ή με τη μορφή διαγράμματος τη νοηματική αλληλουχία του κειμένου **είτε** να εντοπίζουν τις **διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις** που βοηθούν στη συνοχή του κειμένου **είτε** να διακρίνουν στο κείμενο σημεία **όπου υπάρχει περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία** ή/και

β) **είτε να εξηγούν** τη συνεισφορά της γραμματικοσυντακτικής δομής κάποιου χωρίου στο νόημα του (π.χ. η χρήση της παθητικής σύνταξης αντί της ενεργητικής) **είτε** να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των μορφοσυντακτικών δομών (π.χ. η επιλογή να χρησιμοποιηθεί ιστορικός ενεστώτας αντί του αορίστου κ.ά.) **είτε να μετασχηματίζουν, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις επικοινωνίας,** λέξεις ή φράσεις ή απόσπασμα του κειμένου ως προς την μορφολογία ή ως προς τη σύνταξη ή ως προς τη σημασιολογία/το λεξιλόγιο ή ως προς τα σημεία στίξης ή ως προς το ύφος του κειμένου.

Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με τέσσερις (04) μονάδες.

Επισημάνσεις:

1. Προτείνουμε να εξετάζονται με **δύο ισοδύναμα υποερωτήματα τόσο σε ζητήματα δομής όσο και σε ζητήματα γλώσσας.**
2. Οι ασκήσεις δομής κειμένου ή δομής παραγράφου, τρόπου ανάπτυξης παραγράφου ή ανεύρεσης διαρθρωτικών λέξεων να είναι σαφείς και να μην οδηγούν σε διφορούμενες απαντήσεις.
3. **Οι ασκήσεις γλωσσικού μετασχηματισμού να είναι οπωσδήποτε συνυφασμένες με την εξεταστέα ύλη του μαθήματος** και σε συνάρτηση με τα όσα διδάχθηκαν οι μαθητές/τριες κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η αναζήτηση συνωνύμων, αντωνύμων και ετυμολογικών εξηγήσεων να είναι **ανάλογη με την ηλικία και το γνωστικό επίπεδο των μαθητών/τριών.** Προτείνουμε την εξής ενδεικτική διατύπωση για αυτήν την άσκηση:

Να μετασχηματίσετε τις παρακάτω φράσεις του κειμένου, έτσι ώστε να εκφράζουν ανάλογη σημασία με διαφορετικές λέξεις.

1. κάποιοι ισχυρίζονται
2. έχει αντίκτυπο
3. είναι χρέος του εκπαιδευτικού
4. αξιολογεί με στερεότυπα

3. Το τρίτο θέμα αναφέρεται στην παραγωγή γραπτού λόγου. Ζητείται από τους/τις μαθητές/τριες να **συντάξουν ένα κείμενο που να ανταποκρίνεται στη γλωσσική τους εμπειρία**, το είδος του οποίου καθορίζεται με σαφήνεια, **ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο**, με το οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου που τους έχει δοθεί ή αναπτύσσουν προσωπικές απόψεις, **παίρνοντας αφορμή από το κείμενο**. Με το κείμενο αυτό ελέγχονται τα εξής:

- α) ο βαθμός προσαρμογής στις παραμέτρους της επικοινωνίας (πομπός, μήνυμα, δέκτης, ύφος)
- β) ο βαθμός μορφολογικής επάρκειας (ορθογραφία, στίξη, ορθές γραμματικές και συντακτικές δομές)
- γ) ο βαθμός δομικής επάρκειας
- δ) ο βαθμός νοηματικής επάρκειας (κατά πόσον διαθέτει το κείμενο τις απαραίτητες πληροφορίες, κατάλληλη επιχειρηματολογία κ.τ.λ.)
- ε) ο βαθμός τήρησης των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκει.

Η έκταση του κειμένου που καλούνται να παραγάγουν μπορεί να κινείται **μεταξύ διακοσίων (200) και τριακοσίων (300) λέξεων, ανάλογα με την τάξη των μαθητών/τριών. Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.**

Επισημάνσεις:

1. *Το επικοινωνιακό πλαίσιο είθισται να είναι π.χ. **επιστολή-email προς τον αρθογράφο ή την εφημερίδα, δημόσια ομιλία, άρθρο σε σχολική εφημερίδα ή ιστολόγιο, περιγραφή στο πλαίσιο ενός ταξιδιωτικού οδηγού, αφήγηση στο πλαίσιο μίας επιστολής κλπ.** Ακολουθούν ενδεικτικές διατυπώσεις κυρίως **ως προς τον τρόπο σύνδεσης της ζητούμενης παραγωγής λόγου (επιχειρηματολογία) με το προς εξέταση κείμενο.***
- Με αφορμή το παραπάνω δημοσίευμα της εφημερίδας αναλαμβάνετε να δημοσιεύσετε ένα άρθρο (300 λέξεις) στη σχολική εφημερίδα, όπου διατυπώνετε προτάσεις για το πώς
 - Με αφορμή το παραπάνω δημοσίευμα της εφημερίδας και ειδικότερα την αναφορά ότι «.....» αναλαμβάνετε να δημοσιεύσετε ένα

άρθρο στη σχολική εφημερίδα, όπου διατυπώνετε π.χ. τις ανησυχίες σας
.....

- Αφού διαβάσατε την παραπάνω δημοσίευση, αποφασίσατε να στείλετε μία επιστολή στον αρθρογράφο, στην οποία αναπτύσσετε τις απόψεις σας
.....
- Ο αρθρογράφος κρίνει ότι οι αναγνώστες «.....» Συμφωνείτε με αυτό; Στην απάντηση-επιστολή σας προς τον αρθρογράφο να αξιοποιήσετε τις δικές σας εμπειρίες και επιλογές.
- Κατά τον αρθρογράφο «.....» α) Συμφωνείτε με την άποψη αυτή ή διαφωνείτε; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας. β) Πώς, κατά τη γνώμη σας, πρέπει να; Η απάντηση στα δύο ζητούμενα θα έχει τη μορφή σύντομης ομιλίας στο πλαίσιο εκδήλωσης του σχολείου σας για τις σχέσεις γονέων-εφήβων.

2. Αναφορικά με την κατανομή των 10 μονάδων επισημαίνουμε τα εξής:

- Είθισται, με βάση και την εμπειρία διόρθωσης στο Λύκειο, η κατανομή να γίνεται ως εξής **Περιεχόμενο: 5, Έκφραση: 3, Δομή: 2 (κατ' αναλογία προς το Περιεχόμενο: 20, Έκφραση: 12, Δομή: 8)**
- Στις σχετικές οδηγίες του ΙΕΠ (Νοέμβριος 2016) αναφέρονται τα εξής: «Στο σημείο αυτό αξίζει να τονισθεί ότι για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών/τριών στην παραγωγή λόγου και στη δημιουργική γραφή προτείνεται **ισόποση μοριοδότηση ανά κριτήριο και ο τελικός βαθμός να προκύπτει από τον μέσο όρο των επιμέρους κριτηρίων.**

Για παράδειγμα, στην αξιολόγηση της παραγωγής λόγου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, η μοριοδότηση σε κείμενο που παρήγαγε ένας/μία μαθητής/τρια σε ανακεφαλαιωτική εξέταση μπορεί να είναι ως εξής: **Περιεχόμενο, 8/10, Δομή, 7/10, Χρήση γλώσσας και δομή 6/10: Μέσος όρος: 7/10.**

Ο παραπάνω τρόπος μοριοδότησης κρίνεται κατάλληλος, γιατί αντιστοιχεί **στην έμφαση που δίνεται στο επικοινωνιακό πλαίσιο, στη δομή των κειμένων και τη χρήση της γλώσσας**, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών και το ΠΔ. Ωστόσο, ο παραπάνω τρόπος αξιολόγησης μπορεί να διαφοροποιείται **σύμφωνα με τις προτεραιότητες που θέτει ο/η εκπαιδευτικός σε κάθε δραστηριότητα.**»

	1-2	3-4	5 - 6	7-8	9-10	Βαθμοί
Κατανόηση θέματος και ανάπτυξη	Ο μαθητής έχει πολύ λίγες (ή όχι πολύ σχετικές με το θέμα ιδέες) και δεν καταλήγει σε ολοκληρωμένο κείμενο.	Η μαθήτρια έχει λίγες ιδέες και το κείμενό της είναι ανεπαρκές.	Ο μαθητής έχει ικανοποιητικές ιδέες και παράγει επαρκές κείμενο.	Η μαθήτρια έχει πολλές και σχετικές με το θέμα ιδέες.	Ο μαθητής έχει πλούσιες ιδέες και παράγει υποδειγματικό ως προς την πληρότητά του κείμενο.	

Δομή-χωρισμός και συνοχή παραγράφων	Ο μαθητής δεν χωρίζει το κείμενό του σε παραγράφους. Η οργάνωση απάδει στο επικοινωνιακό πλαίσιο.	Η μαθήτρια χωρίζει σε παραγράφους το κείμενο. Η δομή των παραγράφων είναι προβληματική. Η οργάνωση με ελλείψεις παρακολουθεί το επικοινωνιακό πλαίσιο.	Ο μαθητής χωρίζει σε καλά δομημένες παραγράφους το κείμενό του χωρίς να υπάρχει μεταξύ τους συνοχή. Υπηρετείται επαρκώς το επικοινωνιακό πλαίσιο.	Η μαθήτρια χωρίζει το κείμενο σε παραγράφους σωστά και σε ικανοποιητικό βαθμό υπάρχει μεταξύ τους συνοχή. Υπηρετείται καλά το επικοινωνιακό πλαίσιο.	Ο μαθητής παράγει κείμενο που χωρίζεται σωστά σε παραγράφους, μεταξύ των οποίων υπάρχει απόλυτη συνοχή. Το κείμενο συμφωνεί πολύ καλά με το επικοινωνιακό πλαίσιο.	
Χρήση της γλώσσας	Ο μαθητής έχει πολλές δυσκολίες στη διατύπωση και στην υιοθέτηση κατάλληλου ύφους. Υπάρχει ασάφεια σε πολλά σημεία του κειμένου. Ο μαθητής κάνει παρά πολλά ορθογραφικά λάθη.	Η μαθήτρια έχει δυσκολίες στη διατύπωση και σε σχέση με το επικοινωνιακό πλαίσιο. Υπάρχουν αρκετά σημεία με ασάφειες λόγω σύνταξης ή ακατάλληλου λεξιλογίου. Κάνει πολλά ορθογραφικά λάθη.	Ο μαθητής διατυπώνει αρκετά καλά σε σχέση με το επικοινωνιακό πλαίσιο και υπάρχουν λίγα λάθη στη σύνταξη και στο λεξιλόγιο. Ο μαθητής κάνει αρκετά ορθογραφικά λάθη.	Η διατύπωση είναι σε γενικές γραμμές σωστή κατάλληλη για το επικοινωνιακό πλαίσιο και υπάρχουν αμελητέα λάθη. Ο μαθητής κάνει λίγα ορθογραφικά λάθη.	Η διατύπωση είναι απόλυτα σωστή και κατάλληλη για το δεδομένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Ο μαθητής παράγει κείμενο απόλυτα ορθογραφημένο.	

Είναι νομίζουμε προφανές ότι η ισόποση μοριοδότηση απαιτεί ανάλογη έμφαση κατά τη διδασκαλία και ως προς τα τρία κριτήρια (Περιεχόμενο, Δομή, Γλώσσα-Ύφος-Επικοινωνιακό Πλαίσιο) και σχετική εξοικείωση των μαθητών/τριών με τη σημασία και των τριών παραμέτρων ενός κειμένου.

Β. Στον κλάδο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Το κείμενο (ποιητικό ή πεζό) που δίνεται στους/στις μαθητές/τριες επιλέγεται μεταξύ των κειμένων που έχουν μελετηθεί στην τάξη. Στην Γ' τάξη υπάρχει και η δυνατότητα να επιλεγεί άγνωστο κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τα κείμενα που μελετήθηκαν. Το κείμενο πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο εισαγωγικό σημείωμα όπου δηλώνονται ο/η λογοτέχνης, ο τίτλος του βιβλίου, η χρονολογία έκδοσης και όποια άλλη πληροφορία (π.χ. ιστορικό πλαίσιο κ.ά.) κρίνεται αναγκαία από τον/την εκπαιδευτικό. Επίσης, το κείμενο είναι δυνατόν να συνοδεύεται από εικόνα.

1. Το πρώτο θέμα αναφέρεται στην κατανόηση του κειμένου και με αυτό ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών

α) είτε να εντοπίζουν στο κείμενο (πεζό ή ποιητικό) ορισμένες πληροφορίες, όπως τα πρόσωπα, τον χώρο, τον χρόνο, το σκηνικό, το κοινωνικό πλαίσιο, το πρόβλημα που απασχολεί τα πρόσωπα, κατευθύνει τη δράση τους κ.τ.λ., τεκμηριώνοντας την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου,

β) είτε να αναγνωρίζουν τα βασικά θέματα ή τις ιδέες που απασχολούν τον/τη λογοτέχνη και τη στάση που υιοθετεί απέναντι σε αυτά/αυτές, τεκμηριώνοντας την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου,

γ) είτε να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες (κίνητρα, αξίες, επιλογές κ.τ.λ.), τεκμηριώνοντας την άποψη τους με στοιχεία του κειμένου,

δ) είτε να εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο «συνομιλεί» το κείμενο με την εικόνα που το συνοδεύει.

Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με έξι (06) μονάδες.

☞ **Επισήμανση:** Στις περιπτώσεις α,β,γ είναι αναγκαία η **τεκμηρίωση** της άποψης με στοιχεία του κειμένου. Η περίπτωση α. ενδείκνυται να διατυπώνεται με άσκηση κλειστού τύπου. Οι

περιπτώσεις β,γ,δ ενδείκνυνται να διατυπώνονται **με άσκηση ανοιχτού τύπου**, όπου η απάντηση θα έχει τη μορφή σύντομης παραγράφου 40-50 λέξεων. Για την περίπτωση γ. δίνουμε μία ενδεικτική διατύπωση:

Να σκιαγραφήσετε σε μία παράγραφο 40-50 λέξεων τον χαρακτήρα του κεντρικού ήρωα προσέχοντας τον τρόπο που σκέπτεται και ενεργεί.

2. Το δεύτερο θέμα αναφέρεται σε ζητήματα δομής και γλώσσας του κειμένου και με αυτό ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών

α) **είτε** να αναγνωρίζουν τη διάκριση ανάμεσα στο περιεχόμενο (τι λέει το κείμενο) και στις επιλογές ως προς τη μορφή (πώς το λέει το κείμενο), **επισημαίνοντας βασικά στοιχεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής,**

β) **είτε** να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες (π.χ. αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, σχήματα λόγου κ.ά.) και να σχολιάζουν τον λειτουργικό τους ρόλο,

γ) **είτε** να επισημαίνουν και να αξιολογούν ως προς το αποτέλεσμα που έχουν για τον αναγνώστη μαθητή/την αναγνώστρια μαθήτρια οι γλωσσικές και υφολογικές επιλογές του/της λογοτέχνη.

Το συγκεκριμένο θέμα βαθμολογείται με έξι (06) μονάδες.

☞ **Επισήμανση:** Επειδή το συγκεκριμένο θέμα έχει καθαρά λογοτεχνική χροιά, ας αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο π.χ. **με συνδυασμό σύντομων υποερωτημάτων ανοιχτού και κλειστού τύπου** (π.χ. αντιστοίχιση λογοτεχνικών διατυπώσεων του κειμένου και σχημάτων λόγου, αναζήτηση λογοτεχνικών σχημάτων με παράλληλο σχολιασμό ως προς τη λειτουργικότητά τους, σχολιασμός σημείων στίξης, γλωσσικών επιλογών κλπ). Με δεδομένο ότι τα προς εξέταση λογοτεχνικά κείμενα είναι διδαγμένα, **κύριος στόχος της ανακεφαλαιωτικής εξέτασης είναι ο έλεγχος εμπέδωσης και αφομοίωσης των κυρίων σημείων** από όσα διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

3. Το τρίτο θέμα αναφέρεται στην παραγωγή γραπτού λόγου και απορρέει από το κείμενο. Προτείνονται **ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης και ένα θέμα δημιουργικής γραφής** και κάθε μαθητής/τρια επιλέγει ένα από τα δυο.

☞ **Επισήμανση:** **Η δυνατότητα επιλογής είναι υποχρεωτική.** Επομένως, για την εγκυρότητα της εξέτασης πρέπει να διατυπώνονται

και οι δύο εκδοχές του τρίτου θέματος, με την οδηγία προς τους/τις μαθητές/τριες: **Μπορείτε να επιλέξετε ένα από τα παρακάτω θέματα.**

I. Όσον αφορά την αναγνωστική ανταπόκριση ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών

α) **είτε να σχολιάζουν** ιδέες, αξίες, στάσεις, πράξεις και συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο **τεκμηριώνοντας την άποψη τους** με στοιχεία του κειμένου και του εισαγωγικού σημειώματος,

β) **είτε να συγκρίνουν** ιδέες, αξίες, στάσεις, πράξεις και συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με αντίστοιχες του σήμερα,

γ) **είτε να συσχετίσουν** ιδέες, αξίες, στάσεις, πράξεις και συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα κ.τ.λ.

Ενδεικτικές διατυπώσεις:

Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σας προκαλεί η στάση ; Να τις αναπτύξετε σε ένα ενιαίο κείμενο 100 λέξεων.

Στο εξεταζόμενο απόσπασμα διαφαίνονται εκείνα τα στοιχεία που στάθηκαν εμπόδιο στον ερωτικό δεσμό του και της Πιστεύετε ότι και σήμερα υφίστανται αυτά τα εμπόδια; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα ενιαίο κείμενο 100 λέξεων.

Ο ήρωας του ποιήματος, Ποια είναι η γνώμη σας για τις σκέψεις και τη συμπεριφορά του; Ποια συναισθήματα σας προκαλεί; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα ενιαίο κείμενο 150 λέξεων.

II. Όσον αφορά τη δημιουργική γραφή, οι μαθητές/τριες καλούνται:

α) **είτε να αναδιηγηθούν** τμήμα της ιστορίας από την οπτική γωνία συγκεκριμένου ήρωα (π.χ. με μορφή ημερολογίου, επιστολής κ.τ.λ.), β)

είτε να αλλάξουν ή να συμπληρώσουν δημιουργικά το αρχικό κείμενο (π.χ. με τη δημιουργία νέας σκηνής ή διαλόγων, την εισαγωγή στοιχείων περιγραφής ή σχολίων ή οπτικών, ακουστικών και άλλων εικόνων κ.ά.), γ) **είτε να διατυπώσουν σκέψεις και να εκφράσουν συναισθήματα που τους ενεργοποιεί η ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου σε ένα νέο κείμενο** το οποίο υιοθετεί τα χαρακτηριστικά κειμενικού είδους (ποιητικού ή πεζού) που ορίζεται από τον/την εκπαιδευτικό. Με το κείμενο αυτό:

α) **ως προς το περιεχόμενο** ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών να αξιοποιούν με τρόπο ευρηματικό τα δεδομένα του κειμένου.

β) **ως προς τη δομή** ελέγχεται ο βαθμός ανταπόκρισης του μαθητικού κειμένου στο κειμενικό είδος που ζητείται.

γ) **ως προς τη μορφή ελέγχονται το ύφος** (επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου, ιδιωματισμών, σύνταξης που υπηρετούν τον σκοπό του κειμένου και ταιριάζουν στο κειμενικό είδος και το επικοινωνιακό πλαίσιο) και **η χρήση της γλώσσας** (ορθογραφία, σύνταξη, σαφήνεια στη διατύπωση, στίξη κ.τ.λ.)

Η έκταση του κειμένου που καλούνται να παραγάγουν οι μαθητές/τριες μπορεί να κινείται **μεταξύ εκατό (100) και διακοσίων (200) λέξεων**. **Η συγκεκριμένη ερώτηση βαθμολογείται με οκτώ (08) μονάδες**.

☞ **Επισήμανση:** Οι 8 μονάδες μπορούν ενδεικτικά να κατανεμηθούν ως εξής: **Περιεχόμενο: 3, Γλώσσα-Λογοτεχνικό Ύφος: 3, Δομή: 2**. Είναι προφανές ότι σε αυτή την άσκηση **το λογοτεχνικό ύφος έχει ιδιαίτερη σημασία**. Ακολουθεί η προτεινόμενη (ισόποση) κλίμακα αξιολόγησης από το ΙΕΠ με αφορμή ένα παράδειγμα αφηγηματικής ιστορίας με αντιπολεμικό περιεχόμενο:

Ενδεικτική αξιολόγηση με διαβαθμισμένα κριτήρια

	8	7-6	5-4	3-2	1
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	Ο/Η μαθητής/τρια έχει κατανοήσει άριστα το κείμενο και έχει αναπτύξει άριστα, με πληρότητα, το συγκεκριμένο περιστατικό. Το κείμενο υπηρετεί άριστα τον αντιπολεμικό στόχο.	Ο/Η μαθητής/τρια έχει κατανοήσει πολύ καλά το κείμενο και έχει αναπτύξει πολύ καλά το συγκεκριμένο περιστατικό. Το κείμενο υπηρετεί πολύ καλά τον αντιπολεμικό μήνυμα του αποσπάσματος.	Ο/Η μαθητής/τρια έχει κατανοήσει επαρκώς το κείμενο και έχει αναπτύξει επαρκώς το συγκεκριμένο περιστατικό. Το κείμενο υπηρετεί με επάρκεια τον αντιπολεμικό χαρακτήρα της ιστορίας.	Ο/Η μαθητής/τρια έχει κατανοήσει στοιχειωδώς το κείμενο και έχει αναπτύξει με αρκετές ελλείψεις το συγκεκριμένο περιστατικό. Το αντιπολεμικό μήνυμα του κειμένου δεν είναι ξεκάθαρο.	Ο/Η μαθητής/τρια έχει κατανοήσει ελάχιστα και ανεπαρκώς τη σκέψη του συγγραφέα και έχει αναπτύξει με πολλές ελλείψεις το συγκεκριμένο περιστατικό. Δεν υπάρχει αντιπολεμικό μήνυμα.
ΔΟΜΗ και ΟΡΓΑΝΩΣΗ	Η ιστορία είναι άριστα οργανωμένη και διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιακές σχέσεις).	Η ιστορία είναι πολύ καλά οργανωμένη και διαθέτει τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιακές σχέσεις).	Η ιστορία είναι καλά οργανωμένη και διαθέτει κάποια από τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιακές σχέσεις).	Η ιστορία είναι μέτρια οργανωμένη και διαθέτει λίγα από τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιακές σχέσεις).	Η ιστορία δε διαθέτει στοιχεία οργάνωσης και χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιακές σχέσεις).

ΥΦΟΣ / ΚΡΗΣΗ ΓΛΩΣΣΑΣ	Δεν υπάρχουν γραμματικά και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση είναι σωστή και το λεξιλόγιο πλούσιο. Υφος κατάλληλο: Η ιστορία διαθέτει στον μέγιστο βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία (εκφραστικά μέσα, αφηγηματικοί τρόποι).	Υπάρχουν λίγα γραμματικά ή/και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση είναι ικανοποιητική και το λεξιλόγιο πολύ καλό. Υφος κατάλληλο.: Η ιστορία διαθέτει σε μεγάλο βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.	Υπάρχουν αρκετά γραμματικά ή/και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση είναι ικανοποιητική και το λεξιλόγιο είναι καλό. Υφος κατάλληλο: Η ιστορία διαθέτει σε ικανοποιητικό βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.	Υπάρχουν πολλά γραμματικά ή/ και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση παρουσιάζει ασάφειες και το λεξιλόγιο είναι φτωχό. Υφος αποδεκτό. Η ιστορία διαθέτει σε μέτριο βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.	Το κείμενο είναι δυσνόητο, γεμάτο ορθογραφικά και εκφραστικά λάθη. Ακατάλληλο ύφος. Η ιστορία διαθέτει στοιχειώδες λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.
----------------------	---	---	--	--	--

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ – ΙΣΤΟΡΙΑ

Γενική επισήμανση: Τα θέματα προτείνουμε να είναι διαβαθμισμένα, κλιμακούμενης δυσκολίας, να καλύπτουν ποικίλες πτυχές της εξεταστέας ύλης για αντικειμενικότερη αξιολόγηση και κυρίως **να ανταποκρίνονται στο γνωστικό επίπεδο των μαθητών/τριών μίας τάξης (όχι ενός τμήματος, ή μίας ομάδας μαθητών/τριών)** με έμφαση στην ουσία της εξεταστέας ύλης και όχι στις λεπτομέρειες. Δίνουμε έμφαση σε ερωτήσεις που αφορούν **τα κύρια σημεία που διδάχθηκαν επαρκώς και αποτέλεσαν κεντρικούς διδακτικούς στόχους κατά τη διάρκεια της χρονιάς**. Σε κάθε περίπτωση να είναι **εντός εξεταστέας ύλης** και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία. **Τα κριτήρια αξιολόγησης των απαντήσεων πρέπει να κοινά μεταξύ των συναδέλφων σε ένα σχολείο σε όλες τις τάξεις και σε όλα τα τμήματα**, ώστε να μην προκαλούνται λανθασμένες εντυπώσεις στους μαθητές και στις μαθήτριες.

Άρθρο 4 Π.Δ. 319, ΦΕΚ 261 Α/27-11-2000

Ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος της Ιστορίας στο Γυμνάσιο ορίζεται ως ακολούθως :

Δίνονται δύο ομάδες ερωτήσεων Α και Β.

Η ομάδα Α περιλαμβάνει **πέντε ερωτήσεις** από τις οποίες οι μαθητές/τριες **επιλέγουν τις τρεις**.

Η Ομάδα Α περιλαμβάνει ερωτήσεις που ελέγχουν **τη γνώση και την κατανόηση** της ιστορικής ύλης που διδάχθηκαν οι μαθητές/τριες (εξήγηση ιστορικών όρων και εννοιών, περιγραφή ή ταξινόμηση ιστορικών γεγονότων, φαινομένων ή περιόδων, κατανόηση ή **συνοπτική απόδοση του περιεχομένου μιας γραπτής ή εικαστικής ιστορικής πηγής**, κατανόηση και περιγραφή των σχέσεων που υφίστανται ανάμεσα σε διαφορετικά ιστορικά γεγονότα, φαινόμενα κ.λ.π.).

☞ **Επισημάνσεις:**

1. Οι **πέντε** προτεινόμενες προς επιλογή ερωτήσεις να αναφέρονται **σε διαφορετικά σημεία της εξεταστέας ύλης** και να μην εστιάζουν σε μία ή δύο ιστορικές περιόδους. **Έτσι, αντικειμενικοποιείται η αξιολόγηση σε μεγαλύτερο βαθμό.**
2. Οι **πέντε** προτεινόμενες προς επιλογή ερωτήσεις **να είναι διαφορετικού τύπου** (ανοιχτού και κλειστού τύπου: Σ ή Λ,

αντιστοίχισης, πολλαπλών επιλογών, διατύπωσης ορισμών, σύντομης απάντησης). **Έτσι, ελέγχεται μεγαλύτερο εύρος της εξεταστέας ύλης και απευθυνόμαστε σε μεγαλύτερη ομάδα μαθητών/τριών.** Ας αποφεύγονται ερωτήσεις συμπλήρωσης κενών, καθώς επιβραβεύουν τη στείρα απομνημόνευση και δεν συμβάλλουν στην ιστορική γνώση.

3. Οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου αυτής της Ομάδας να είναι σύντομης και περιεκτικής απάντησης.

Η ομάδα Β περιλαμβάνει **τέσσερις ερωτήσεις** από τις οποίες οι μαθητές/τριες **επιλέγουν τις δύο**. Οι ερωτήσεις μπορούν να αναλύονται σε **δύο ισοδύναμα υποερωτήματα**. **Η Ομάδα Β** περιλαμβάνει ερωτήσεις που ελέγχουν την ικανότητα των μαθητών/τριών **να αναλύουν στοιχεία και σχέσεις, να αξιολογούν τη δράση προσώπων ή ομάδων** με βάση συγκεκριμένο κριτήριο, να συνθέτουν ιστορικά δεδομένα.

Στην Γ' τάξη Γυμνασίου μπορεί να τίθεται και ερώτηση που αναφέρεται στη διάκριση ανάμεσα στην **αντικειμενική ιστορική πληροφορία και στην υποκειμενική γνώμη που εκτίθεται σε μια ιστορική πηγή** κ.λ.π. Και στις δύο ομάδες ερωτήσεων μπορεί να δίνεται στους/στις μαθητές/τριες φωτοτυπημένο ιστορικό υλικό προς επεξεργασία. **Το υλικό αυτό δεν είναι υποχρεωτικό να προέρχεται αποκλειστικά από το σχολικό τους βιβλίο.**

☞ **Επισημάνσεις:**

1. **Η αξιοποίηση ιστορικών πηγών είναι σημαντική παράμετρος στην εξέταση του μαθήματος της ιστορίας.** Ωστόσο, οι προτεινόμενες πηγές είναι απαραίτητο να είναι ευσύνοπτες, κατανοητές και **να σχετίζονται σαφώς με τα αναφερόμενα στο σχολικό βιβλίο (π.χ. σχέση συμπληρωματική ή αντιθετική).**
2. Η αξιολόγηση της απάντησης του/της μαθητή/τριας είναι απαραίτητο να λαμβάνει υπ' όψιν από άποψη περιεχομένου το σύνολο των απαραίτητων ιστορικών πληροφοριών που εμπεριέχονται τόσο στο σχολικό βιβλίο όσο και στην ιστορική πηγή, κατά τρόπο αθροιστικό και ισόβαθμο, ενώ παράλληλα **οφείλει να επιβραβεύει επιπλέον και τη σύνθεσή τους σε ενιαίο καλοδιατυπωμένο κείμενο** (σε σχέση με την απλή παράθεση χωρίς καμία κρίση εκ μέρους του/της μαθητή/τριας).

3. Ενδείκνυται να αξιοποιούμε **εικόνες, σχεδιαγράμματα, χάρτες και γενικότερα οπτικό ιστορικό υλικό** αξιοποιώντας τις ηλεκτρονικές εκδόσεις των σχολικών βιβλίων (ψηφιακό σχολείο) ή άλλες έγκυρες διαδικτυακές πηγές.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τέσσερις (4) μονάδες (4 X 5=20).